

**ADVOKATLAR TOMONIDAN MALAKA OSHIRISHNING MOHIYATI VA
NAZARIY ASOSLARI**

Umurzoqova Rushana Xurshid qizi

Toshkent davlat yuridik universiteti magistranti

E-mail: rushanaumurzoqova@gmail.com

***Annotatsiya.** Ushbu maqolada advokatura sohasida amalga oshirilayotgan islohotlar va ularning natijalari mantiqiy izchillik bilan tahlil qilinadi. Xususan, advokatlar uchun kasbiy rivojlanish tizimini takomillashtirish bo'yicha davlat tomonidan belgilangan vazifalar va ushbu sa'y-harakatlarning ahamiyati yoritilgan. Maqolada kasbiy rivojlanishning mohiyati va asosiy yo'nalishlari ko'rib chiqiladi. Shuningdek, advokatlarning professional faoliyatida kasbiy rivojlanishning ahamiyati bo'yicha bir qator olimlarning fikrlari tahlil qilinadi.*

***Kalit so'zlar:** advokatura, advokat, uzluksiz yuridik ta'lim, milliy qonunchilik, kasbiy rivojlanish mohiyati, kasbiy rivojlanish zarurati.*

O'zbekiston Respublikasida inson huquq va erkinliklarini ta'minlash davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Ushbu vazifani samarali amalga oshirishda advokatlarning davlat va jamiyat hayotidagi o'рни beqiyosdir, chunki ular fuqarolarning huquq va manfaatlarini himoya qiluvchi asosiy subyektlardan biri sanaladi. Shu sababli, yuqori malakali, zamonaviy bilim va amaliy ko'nikmalarga ega advokatlarni tayyorlash hamda ularning kasbiy kompetensiyalarini uzluksiz oshirib borish dolzarb ahamiyat kasb etadi.

Birlashgan Millatlar Tashkilotining VIII Kongressida qabul qilingan "Advokatlarning roli to'g'risidagi asosiy prinsiplar"iga muvofiq, davlatlar,

advokatlar professional birlashmalari va ta'lim muassasalari advokatlarning zarur darajadagi bilim va tayyorgarlikka ega bo'lishini ta'minlashi, ularni kasbiy etika, inson huquqlari va asosiy erkinliklar bo'yicha muntazam xabardor qilib borishi lozim.¹ Mazkur talablar advokatura institutining samarali faoliyat yuritishida muhim ahamiyatga ega. Shuningdek, jamiyatda ayrim guruhlarining huquqiy ehtiyojlari yetarlicha qondirilmagan hollarda davlat va tegishli tashkilotlar ushbu qatlam vakillarining yuridik kasbga kirishini rag'batlantirish hamda ularga mos tayyorgarlikni ta'minlash bo'yicha maxsus choralar ko'rishi zarur. Bu esa huquqiy xizmatlarning teng va adolatli taqsimlanishiga xizmat qiladi.

Uzluksiz kasbiy rivojlanish advokatlarning kasbiy saviyasini doimiy ravishda yuqori darajada saqlab turishga yordam beradi. Bu jarayon advokatlarga qonunchilikdagi o'zgarishlarni o'z vaqtida o'zlashtirish, kasbiy ko'nikmalarini kengaytirish va xizmat ko'rsatish sifatini oshirish imkonini yaratadi. Shu bilan birga, kasbiy rivojlanish nafaqat nazariy bilimlarni, balki amaliy faoliyatga oid ko'nikmalarni ham takomillashtirishni nazarda tutadi.

Amaldagi qonunchilikka ko'ra, advokatlar o'z kasbiy bilimlarini muntazam ravishda oshirib borishi, shuningdek, belgilangan tartibda kamida uch yilda bir marta malaka oshirish kurslarida ishtirok etishi lozim. Bu talab advokatlarning professional darajasini doimiy ravishda nazorat qilish va rivojlantirishga xizmat qiladi.²

¹ Basic Principles on the Role of Lawyers. Adopted 07 September 1990. by the Eighth United Nations Congress on the Prevention of Crime and the Treatment of Offenders, Havana, Cuba.

² O'zbekiston Respublikasining "Advokatura to'g'risida"gi Qonuni. 27.12.1996 yildagi 349-I-son. Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi. 07.02.2025-y., 03/25/1025/0116-son. Available at: <https://lex.uz/uz/docs/-54503>.

O'zbekiston Respublikasi Mehnat kodeksiga ko'ra, kasbiy rivojlanish xodimning o'z kasbi va mutaxassisligi bo'yicha ishni bajarishga tayyorligini ifodalovchi kasbiy bilim, ko'nikma va malaka darajasini oshirish jarayoni sifatida tushuniladi.

Feliks F. Stumpf ta'kidlashicha, XX asrning 1930-yillarida uzluksiz yuridik ta'lim rivojlana boshlagan davrda asosiy e'tibor yuridik ta'lim muassasasi va amaliyot o'rtasidagi tafovutni bartaraf etishga qaratilgan edi. O'sha paytda ham, hozir ham, yuridik ta'lim bitiruvchilari amaliyot orqali olinadigan ko'nikmalarga ega emasligi tan olingan edi.³

V. Zaborovskiyning fikricha, advokatning asosiy vazifasi o'z malakasini doimiy oshirib borishdir, chunki bu fuqarolarning malakali yuridik yordam olish huquqini ta'minlashga xizmat qiladi. Agar advokat zarur bilim va tajribaga ega bo'lmasa, u sifatli yuridik yordam ko'rsata olmaydi.

Xalqaro tajriba shuni ko'rsatadiki, uzluksiz kasbiy ta'lim tizimi ko'plab davlatlarda majburiy hisoblanadi. Masalan, AQSH va Rossiyada bu tizim kredit-soat asosida yo'lga qo'yilgan bo'lib, advokatlar belgilangan miqdordagi o'quv soatlarini bajarishlari talab etiladi.⁴ Bu yondashuv advokatlarning kasbiy faoliyatini doimiy ravishda takomillashtirib borishga xizmat qiladi.

Uzluksiz kasbiy rivojlanish tushunchasi nafaqat rasmiy o'quv faoliyatini, balki norasmiy va amaliy o'rganish jarayonlarini ham o'z ichiga oladi. Bu esa

³ Felix F. Stumpf. Continuing Legal Education: Its Role in Tomorrow's Practice of the Law. American Bar Association Journal, Vol. 49, No. 3 (MARCH 1963), pp. 248-250 (3 pages). Available at: <https://www.jstor.org/stable/25722298>.

⁴ ECCLE - European Center for Continuing Legal Education; Available at: <http://www.eccle.eu/european-center-for-continuing-legal-education/>.

advokatlarga o‘z faoliyatini samarali tashkil etish, kasbiy malakasini oshirish va yangi yo‘nalishlarni o‘zlashtirish imkonini beradi.

Xulosa qilib aytganda, advokatlar tomonidan malaka oshirish tizimini takomillashtirish huquqiy xizmatlar sifatini oshirish, fuqarolarning huquq va erkinliklarini samarali himoya qilish hamda advokatura institutining nufuzini yanada mustahkamlashga xizmat qiladi. Shu sababli, milliy qonunchilikni xalqaro standartlar bilan uyg‘unlashtirish va uzluksiz kasbiy rivojlanish mexanizmlarini yanada takomillashtirish dolzarb vazifa hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Basic Principles on the Role of Lawyers. Adopted 07 September 1990. by the Eighth United Nations Congress on the Prevention of Crime and the Treatment of Offenders, Havana, Cuba.
2. O‘zbekiston Respublikasining “Advokatura to‘g‘risida”gi Qonuni. 27.12.1996 yildagi 349-I-son. Qonunchilik ma’lumotlari milliy bazasi. 07.02.2025-y., 03/25/1025/0116-son. Available at: <https://lex.uz/uz/docs/-54503>.
3. Felix F. Stumpf. Continuing Legal Education: Its Role in Tomorrow's Practice of the Law. American Bar Association Journal, Vol. 49, No. 3 (MARCH 1963), pp. 248-250 (3 pages). Available at: <https://www.jstor.org/stable/25722298>.
4. ECCLE - European Center for Continuing Legal Education; Available at: <http://www.eccle.eu/european-center-for-continuing-legal-education>.